

звичайному використанню такого твору і не обмежуватимуть безпідставно законні інтереси відповідних суб'єктів авторського права.

Крім того, вільне використання творів на умовах передбачених законодавством успішно виконує ключову роль у забезпеченні доступу до знань, розвитку освіти та розширеного інформаційного простору, а також сприяє розвитку культури цитування, підтримує вільний обмін ідеями та знаннями, що є місцем для розвитку суспільства.

Список використаної літератури:

1. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів 1886 року: Закон України «Про приєднання України до Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів» (Паризького акта від 24 липня 1971 року, зміненого 2 жовтня 1979 року) від 31 травня 1995 р. № 189/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995, № 21, ст.155 (із змінами) (дата звернення: 04.12.2023)

2. Кирдан Б. В. Захист прав автора в порядку цивільного судочинства: дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03. К., 2017. 211 с.

3. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 2811-ІХ. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#doc_info (дата звернення 04.12.2023).

4. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-ІV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 04.12.2023).

УДК 340.69:347.96

Юрій ЛЕВКІВСЬКИЙ,

аспірант кафедри

цивільно-правових дисциплін

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

Національної академії внутрішніх справ

кандидат юридичних наук, доцент

Богдан КИРДАН

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ ЕКСПЕРТА З ПИТАНЬ ПРАВА ДО СУДОВОГО ПРОЦЕСУ

Цивільний процесуальний кодекс України (далі – ЦПК України), який на сьогодні діє в редакції Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» № 2147-VIII від 03.10.2017,

передбачив запровадження у судовий процес нового іншого учасника – експерта з питань права.

Відповідно до ч. 1 ст. 73 ЦПК України як експерт з питань права може залучатися особа, яка має науковий ступінь та є визнаним фахівцем у галузі права. Вказана законодавча конструкція викликає необхідність додаткового опрацювання поняття «визнаного фахівця».

Так, Старченко О. зазначає, що формулювання вказаної частини статті є досить оціночним, що призводить до різних трактувань та правозастосування на практиці. Так, щодо формулювання «визнаний фахівець у галузі права» варто зазначити, що сьогодні не передбачено чітких критеріїв встановлення рівня визнання експерта в галузі права [3, с. 26].

Щербак С.В., Сергієнко Б.Б. також вважають, що невизначеною залишається юридична конструкція «визнаний фахівець у галузі права», навіть в силу відсутності критеріїв «визнання» особи, як фахівця. Оскільки дана вимога є обов'язковою, то на практиці можливе виникнення проблем щодо визнання компетентності експерта з питань права [6, с. 31].

Ми погоджуємо з вище зазначеними думками науковців та вважаємо, що підставами для визнання експерта з питань права «визнаним фахівцем у галузі права» є його постійна наукова діяльність, яка має своє відображення у опублікованих наукових доробках: публікації у фахових виданнях, в тому числі за кордоном, наявність монографій, навчальних підручників, посібників, електронних посібників, науково-практичних коментарів відповідного законодавства, участь у конференціях, круглих столах, а також наявність науково метричних факторів, а саме індексу цитування.

Проте, варто врахувати, що при врахуванні вище зазначених вимог, відповідно до чинного законодавства не існує однозначної позиції, щодо компетенції визнання таких фахівців. Ми вважаємо, що, так як Міністерство освіти і науки України (далі – МОН) забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, науково-технічної діяльності, інноваційної діяльності в зазначених сферах, тому цілком логічно надати повноваження для визначення таких критеріїв даному міністерству [1].

Ми погоджуємось з думкою Старченко О., та вважаємо, що у ЦПК не визначено переліку документів, які підтверджують наявність у особи компетенції щодо можливості надавати висновок в галузі права [3, с. 26].

Відповідно до ч. 1 ст. 73 ЦПК України рішення про допуск до участі в справі експерта з питань права та долучення його висновку до матеріалів справи ухвалюється судом.

Експерт з питань права має право знати мету свого виклику до суду, відмовитися від участі у судовому процесі, якщо він не володіє

відповідними знаннями, а також право на оплату послуг та на компенсацію витрат, пов'язаних з викликом до суду.

Експерт з питань права зобов'язаний з'явитися до суду за його викликом, відповідати на поставлені судом питання, надавати роз'яснення. За відсутності заперечень учасників справи експерт з питань права може брати участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Експерт з питань права має право знати мету свого виклику до суду, відмовитися від участі у судовому процесі, якщо він не володіє відповідними знаннями, а також право на оплату послуг та на компенсацію витрат, пов'язаних з викликом до суду.

Аналізуючи судову практику можемо зазначити, що залучення відбувається за умови належної підстави необхідності, так для прикладу ухвалою від 07.05.2018 Тетіївським районним судом Київської області, по справі № 380/151/18, з метою з надання спеціальних знань і роз'яснення колізії норм, яка виникла при регулюванні земельних відносин, ОСОБА_2 заявила клопотання про залучення до участі у справі експерта за питань права: кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.06 - Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право ОСОБА_3, посилаючись на те, що в ході судового процесу нею виявлено колізію норм, а саме між ст. 120 ЗК України, ст. 377 ЦК України, які встановлюють імперативний обов'язок з визнання права власності на земельну ділянку під відчуженими будівлями або спорудами та п.15 Перехідних положень ЗК України, який встановлює імперативну заборону на відчуження.

Суд, розглянувши матеріали справи, заслухавши пояснення представників сторін, дослідивши письмові докази, прийняв рішення про задоволення такого клопотання, оскільки для з'ясування вищевказаних обставин необхідні спеціальні знання з питань права. [4].

Таким чином, вважаємо що законодавчі зміни в частині залучення до судового процесу експерта з питань права є позитивними кроком, який сприятиме правильному застосуванню судами норм права, які містять прогалини в законодавстві. В той же час, слід зазначити, що питання залучення експерта з питань права, як іншого учасника судового процесу, на сьогодні потребує удосконалення, щодо деталізації законодавчої конструкції передбаченої у ч. 1 ст. 73 ЦПК України, зокрема, в частині «визнаного фахівця у галузі права».

Список використаної літератури:

1. Положення про Міністерство освіти і науки України : постанова Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення 05.12.2023).

2. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів : Закон України від

03.10.2017 № 2147-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147-19#n2972> (дата звернення 05.12.2023).

3.Старченко О. Проблемні питання процесуального статусу експерта з питань права. *Підприємство, господарство і право*. 2019. Вип. № 8. С. 26-29. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.8.05>

4.Ухвала Тетіївського районного суду Київської області від 07.05.2018 р. справа № 380/151/18, провадження по справі № 2/380/129/18. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73816508> (дата звернення 05.12.2023).

5.Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#doc_info (дата звернення 05.12.2023).

6.Щербак С.В., Сергієнко Б.Б. Правове становище експерта з питань права в цивільному процесі України. *Правові горизонти*. 2018. Вип. № 13(26). С. 29-32. DOI: <http://www.doi.org/10.21272/legalhorizons.2018.i13.p29>

УДК 343.122:347.426.6:347.513

Дар'я ГОРБАЧЬОВА,
здобувач вищої освіти 312 навчальної групи,
Навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент
Богдан КИРДАН

ВІДШКОДУВАННЯ (КОМПЕНСАЦІЯ) ШКОДИ ФІЗИЧНІЙ ОСОБИ, ЯКА ПОТЕРПІЛА ВІД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Забезпечення відшкодування шкоди фізичній особі, яка постраждала від кримінального правопорушення, є складним завданням, оскільки це питання охоплює різні галузі права, такі як цивільне, кримінальне та кримінально-процесуальне. Це вимагає раціональності між відповідними нормативно-правовими актами з метою забезпечення максимальної узгодженості та ефективного захисту прав і інтересів осіб, які постраждали.

Права (майнові та немайнові), яким була завдана шкода, внаслідок вчиненого кримінального правопорушення, можуть бути відновлені через використання норм цивільного, цивільно-процесуального, кримінально-процесуального та кримінального законодавства під час реалізації